

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет філології та журналістики
Кафедра полоністики і перекладу

СИЛАБУС
Вибіркового освітнього компонента
ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКА ФРАЗЕОЛОГІЯ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АСПЕКТ

Підготовки *БАКАЛАВРА*
Спеціальності *035 ФІЛОЛОГІЯ*
освітньо-професійної програми *МОВА ТА ЛІТЕРАТУРА (ПОЛЬСЬКА). ПЕРЕКЛАД*

Луцьк – 2023

Вибірковий освітній компонент **«ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКА ФРАЗЕОЛОГІЯ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АСПЕКТ»** підготовки **БАКАЛАВРА** галузі знань **03 ГУМАНІТАРНІ НАУКИ** спеціальності **035 ФІЛОЛОГІЯ** освітньо-професійної програми **МОВА ТА ЛІТЕРАТУРА (ПОЛЬСЬКА). ПЕРЕКЛАД**

Розробник: Ольга Ярчук, кандидат філологічних наук, доцент кафедри полоністики і перекладу.

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми

доц. Н. М. Цьолик

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри полоністики і перекладу

протокол № 2 від 15 вересня 2023 р.

Завідувач кафедри

проф. Сухарєва С. В.

1. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Таблиця 1.

Найменування показників	Освітній ступінь, ОПП, спеціальність	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	Підготовки БАКАЛАВРА спеціальності 035 ФІЛОЛОГІЯ освітньо-професійної програми МОВА ТА ЛІТЕРАТУРА (ПОЛЬСЬКА). ПЕРЕКЛАД	Вибірковий освітній компонент
Кількість годин / кредитів 150/5		Рік навчання 3
		Семестр 6
		Лекції 10 год.
ІНДЗ: <i>немає</i>		Практичні 20 год.
		Самостійна робота 110 год.
		Консультації 10 год.
		Форма контролю: <i>залік</i>
Мови викладання		<i>польська та українська</i>

2. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

Ольга Борисівна Яручик

Кандидат філологічних наук

Доцент

Доцент кафедри полоністики і перекладу

Jarychuk.Olga@vnu.edu.ua

Дні занять: <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

3. ОПИС ВИБІРКОВОГО ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

1. Анотація курсу.

Курс «Польсько-українська фразеологія: порівняльний аспект» всесторонньо розвиває особистість гуманітарного профілю та зорієнтований на збагачення активного словника здобувачів освіти, удосконалення граматичної будови їхнього мовлення, оволодіння польським та українським мовленнєвим етикетом засобами фразеології. З огляду на це важливо правильно й доречно вживати фразеологізми в усному й писемному мовленні, що є ознакою високого рівня володіння мовою. Здобувачі освіти знайомляться з чіткою диференціацією фразеологізмів щодо їх вживання в різних сферах суспільного життя.

2. Мета і завдання вибіркового освітнього компонента

Метою вивчення ОК «Польсько-українська фразеологія: порівняльний аспект» є ознайомлення здобувачів освіти з фразеологічною системою сучасної польської та української

мов, формування в них умінь і навичок використовувати в майбутній професійній діяльності фразеологічні засоби з урахуванням їх семантики, джерела походження, стилістичних властивостей.

Вивчення курсу спрямоване на виконання таких завдань: надати здобувачам освіти ґрунтовні й систематичні знання про ознаки польських фразеологізмів і їхні функції в мовленні, види фразеологізмів за семантичною злитістю, причини змін фразеологічного складу польської та української мов; сформувати вміння й навички доречно й правильно вживати фразеологізми в різноманітних ситуаціях спілкування, користуватися польськими й українськими фразеологічними словниками та довідниками; збагачувати, уточнювати й активізувати фразеологічний запас здобувачів освіти, сприяти оволодінню польським і українським мовленнєвим етикетом, засобами польської фразеології; виховувати потребу у вивченні польської мови, в удосконаленні власного мовлення.

3. Результати навчання (компетентності)

Інтегральна компетентність:

ІК: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК-4: Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК-5: Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК-6: Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-7: Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК-8: Здатність працювати в команді та автономно.

ЗК-9: Здатність спілкуватися іноземною мовою як усно так і письмово.

ЗК-10: Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-11: Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК-12: Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій в галузі знань.

Фахові компетентності:

ФК-2: Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

ФК-6: Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати мови, що вивчаються, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.

ФК-7: Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації та перекладу тексту.

ФК-10: Здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.

Програмні результати навчання:

ПРН-2: Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН-3: Організовувати процес свого навчання й самоосвіти.

ПРН-6: Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності.

ПРН-8: Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мов і літератури, що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.

ПРН-12: Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

ПРН-14: Використовувати мови, що вивчаються, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя.

ПРН-15: Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.

4. СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Таблиця 2.

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Конс.	Сам. роб.	*Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1. Фразеологія як наука. Типи фразеологічних одиниць польської мови.						
Тема 1. Фразеологія як розділ науки про мову. Предмет вивчення фразеології. Фразеологічне багатство польської й української мови. Зв'язок фразеології з іншими розділами мовознавчої науки.	19	1	2	1	15	ДС, Р / 3
Тема 2. Фразеологічна одиниця і її основні властивості. Визначення фразеологічної одиниці. Основні ознаки фразеологізмів. Схожість та відмінність фразеологізмів від вільних словосполучень і слів, синонімія слів і фразеологізмів. Граматична будова фразеологізмів. Синтаксична функція фразеологізмів у реченні.	19	1	2	1	15	ДС, ТЗ, РЗ / 3
Тема 3. Основні групи фразеологізмів. Класифікація фразеологічних одиниць за семантичною злітністю: фразеологічні зрощення, фразеологічні єдності, фразеологічні сполуки. Прислів'я та приказки, крилаті вислови, афоризми, фразеологічні каламбури польської у польській й українській мові.	19	1	2	1	15	ДС, ІРС, РЗ / 4
Тема 4. Фразеологічні концепції у польській мові. Типологічна класифікація фразеологічних	4	1	2	1		ДС, РЗ, ТЗ / 3

одиниць А.Левицького. Функціональна класифікація фразеологічних одиниць П.Мюлднер-Нецьковського. Класична класифікація фразеологічних одиниць С. Скорупка.						
Тема 5. <i>Системність фразеологізмів.</i> Багатозначність і омонімія фразеологізмів. Фразеологічні синоніми та фразеологічні варіанти. Антонімія фразеологічних зворотів. Фразеологічні групи у польській фразеології.	20	2	2	1	15	РЗ, Т, ІРС /3
Тема 6. <i>Схожість та відмінність за будовою і значенням фразеологічних одиниць польської та української мов.</i> Порівняння класифікації фразеологізмів у польській та українській мовах. Будова фразеологізмів та їх зв'язок з різними частинами мови.	20	1	2	2	15	ДС, ІРС, РЗ /4
<i>Контрольна робота</i>						КР /30
Разом за модулем 1	101	7	12	7	75	50
Змістовий модуль 2. Системні співвідношення у польській та українській фразеології. Індивідуально-авторське використання фразеологізмів.						
Тема 7. <i>Особливості вживання фразеологізмів у польській та українській мові.</i> Образність фразеологізмів. Стилїстична диференц іація фразеологічних одиниць. Типові помилки у вживанні фразеологізмів. Фразеологічні відповідники у різних мовах. Переклад текстів з фразеологізмами. Прийоми індивідуально-авторського використання фразеологізмів.	16	1	4	1	10	ДС, РЗ, ТЗ /8
Тема 8. <i>Джерела польської та української фразеології.</i> Зв'язок фразеології із народним життям. Фразеологізми біблійного походження. Фразеологізми з античних джерел. Крилаті вислови літературного походження.	15	2	2	1	10	ДС, РЗ, ТЗ /8

Новоутворені та застарілі фразеологізми. Фразеологічні історизми.						
Тема 9. Фразеологізми польської та української мови як об'єкт лексикографії. З історії фіксації та вивчення польської та української фразеології. Види фразеологічних словників. Найбільш відомі фразеологічні словники та довідники у польській та українській мові.	18		2	1	15	РЗ, ДС/4
<i>Контрольна робота</i>						КР /30
Разом за модулем 2	49	3	8	3	35	50
Всього годин / Балів	150	10	20	10	110	100

*Форма контролю: ДС – дискусія, Т – тести, ТЗ – творчі завдання, ІНДЗ / ІРС – індивідуальне завдання / індивідуальна робота студента, РЗ/К – розв'язування задач / кейсів, КР – контрольна робота, Р – реферат тощо.

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ВИКОНАННЯ

№ з/п	Тема, зміст роботи	Кількість годин
1	<i>Фразеологія як розділ науки про мову.</i> Написати реферат на тему: „Зв'язок фразеології з іншими розділами мовознавчої науки”.	15
2	<i>Фразеологічна одиниця і її основні властивості.</i> Підготувати матеріал на тему: „Схожість та відмінність фразеологізмів від вільних словосполучень і слів, синонімія слів і фразеологізмів на прикладі текстів польської на української літератури”.	15
3	<i>Основні групи фразеологізмів.</i> 1. Виписати із літературних творів польської та української мови (на вибір) 10 крилатих висловів. 2. Виписати із літературних творів польської та української мови (на вибір) 10 афоризмів. 3. Виписати із літературних творів польської та української мови (на вибір) 10 фразеологічних каламбурів.	15
4	<i>Системність фразеологізмів.</i> Знайти пояснення до запропонованих нижче фразеологізмів та їх відповідники в українській мові. A. Pieśń androny: a) mówić głupstwa, b) mówić dużo, c) mówić zbyt szybko. B. Krewny po kądzieli: a) krewny ze strony matki, b) ktoś wyróżniony, szczególnie drogi, c) krewny ze strony ojca. C. Czarno na białym: a) określenie dużego kontrastu kolorystycznego, b) coś oczywistego, nie budzącego wątpliwości, c) negatywny bohater. D. Zimny prysznic: a) codzienna kąpiel, b) gwałtowny powrót do rzeczywistości, c) pozbycie się czegoś istotnego, ważnego.	15

	E. Miecz Damoklesa:a) dawna broń rycerza,b) stale grożące niebezpieczeństwo,c) trudna sprawa do załatwienia.	
5	<i>Схожість та відмінність за будовою і значенням фразеологічних одиниць польської та української мов.</i> Підготувати інформацію на тему: „Порівняння класифікацій фразеологізмів у польській та українській мові”.	15
6	<i>Особливості вживання фразеологізмів у польській та українській мові.</i> 1. Виписати 12 фразеологізмів із творів В. Нестайка та віднайти їх відповідники в польській мові. 2. Виписати із творів Я. Бжехви 15 фразеологізмів та віднайти їх відповідники в українській мові.	10
7	<i>Джерела польської та української фразеології.</i> 1) визначити походження наведених нижче фразеологізмів. 2) пояснити їх значення. 3) віднайти їх відповідники в українській мові. (Mieć w żyłach błękitną krew, posypać głowę popiołem, palma pierwszeństwa, koń trojański, manna z nieba, podać czarną polewkę, piętaAchillesa, owoc zakazany, stanąć kością w gardle, siedzieć z założonymi rękoma, pole Elizejskie,spartańskie wychowanie, poczta pantoflowa, tytan pracy, w stroju Adama, wizja Kasandry, wezwać kogoś na dywanik, drakońskie prawo, dantejskie sceny, rójść do Canossy).	10
8	<i>Фразеологізми польської та української мови як об'єкт лексикографії.</i> 1) виписати із фразеологічних словників польської та української мови по 20 фразеологізмів, пояснити їх значення та скласти з ними речення; 2) виписати із польського фразеологічного словника 10 фразеологізмів про рослин та перекласти їх на українську мову.	15
	Разом	110

Методичні рекомендації до виконання завдань та оформлення матеріалів

Усі завдання належить подати на перевірку у визначений науково-педагогічним працівником час, оформивши відповідно до вимог, що ставляться до такого типу робіт у друкованій або письмовій формі. При виконанні завдань рекомендуємо користуватися науковими працями, поданими у списку рекомендованої літератури, книжковими фондами кафедри полоністики і перекладу Волинського національного університету імені Лесі Українки та іншими достовірними джерелами.

6. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Увесь освітній процес повинен відбуватися на засадах чесності, справедливості, відповідальності за результати своєї роботи, довіри до усіх учасників дидактичного процесу, об'єктивності оцінювання, толерантності, соціальної та гендерної рівності (деталі за [посиланням](#)).

Здобувач освіти повинен систематично відвідувати практичні заняття з курсу, не запізнюватися, аби не переривати роботу викладача та своїх колег, не симулювати поганий стан здоров'я під час проведення занять, екзамену і под.

Усі усні завдання належить складати у призначений викладачем час. Письмові завдання, творчі проєкти і под. варто подати на перевірку у визначений викладачем час, оформивши відповідно до вимог, що ставляться до такого виду робіт.

Обов'язково потрібно дотримуватися засад академічної доброчесності: під час виконання завдань не можна привласнювати собі результати інтелектуальної діяльності інших осіб, при оформленні результатів своєї праці потрібно подавати покликання на розвідки, котрими послуговувалися у ході підготовки матеріалів, зазначити ресурси, якими користувалися; не можна підтасовувати факти, ілюстративний матеріал, бібліографічні відомості, не допускається користування шпаргалками під час виконання тестів, самостійних робіт.

Жодні форми порушення академічної доброчесності (недбайливе цитування, присвоєння чужих ідей чи робіт, плагіат, псевдоавторство, неповажне ставлення до учасників освітнього процесу тощо) недопустимі. У разі таких дій – адекватна реакція відповідно до [Кодексу академічної доброчесності](#).

**Під час вивчення вибіркового осітнього компонента визнаються результати навчання, отримані в неформальній (професійні курси/тренінги, онлайн-освіта, стажування тощо) та/або інформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають вибіркового курсу як в цілому, так і його окремим модулям, темі (темам), що передбачені цим силабусом. Деталі щодо процедури зарахування результатів подані [подані за посиланням](#).*

7. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Формою підсумкового семестрового контролю є **залік**. Заліквиставляється НПП за результатами поточної роботи за умови, що здобувач освіти виконав ті види навчальної роботи, які визначено силабусом ОК. У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми. У дату складання заліку НПП записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів). У випадку, якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання анулюються. Максимальна кількість балів на залік під час ліквідації академічної заборгованості, становить 100. Достатньою для заліку кількістю набраних за всі види запланованих робіт є 60 балів.

Питання, які виносяться на залік:

1. Фразеологія як розділ науки про мову.
2. Предмет вивчення фразеології.
3. Зв'язок фразеології з іншими розділами мовознавчої науки.
4. Визначення фразеологічної одиниці.
5. Основні ознаки фразеологізмів.
6. Схожість та відмінність фразеологізмів від вільних словосполучень і слів.
7. Граматична будова фразеологізмів.
8. Синтаксична функція фразеологізмів у реченні.
9. Класифікація фразеологічних одиниць за семантичною злитістю: фразеологічні зрощення, фразеологічні єдності, фразеологічні сполуки.
10. Прислів'я та приказки, крилаті вислови, афоризми, фразеологічні каламбури.
11. Типологічна класифікація фразеологічних одиниць А.Левицького.
12. Функціональна класифікація фразеологічних одиниць П.Мюлднер-Нецьковського.
13. Класична класифікація фразеологічних одиниць С.Скорупка.
14. Багатозначність і омонімія фразеологізмів.

15. Фразеологічні синоніми та фразеологічні варіанти.
16. Антонімія фразеологічних зворотів.
17. Фразеологічні групи у польській та українській мові.
18. Порівняння класифікації фразеологізмів у польській та українській мовах.
19. Будова фразеологізмів та їх зв'язок з різними частинами мови.
20. Джерела фразеології у польській та українській мовах.
21. Образність фразеологізмів.
22. Стилїстична диференціація фразеологічних одиниць.
23. Типові помилки у вживанні фразеологізмів.
24. Фразеологічні відповідники у різних мовах.
25. Прийоми індивідуально-авторського використання фразеологізмів.
26. Джерела польської та української фразеології.
27. Крилаті вислови літературного походження.
28. Новоутворені та застарілі фразеологізми.
29. Історія вивчення польської та української фразеології.
30. Види фразеологічних словників та довідників польської та української мови.

8. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 – 81	Добре
67 -74	Задовільно
60 – 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

9. Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. Сухарева С., Яручик О., Цьолик Н. Польська мова: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Język polski: podręcznik dla studentów szkół wyższych. Вид. I. Луцьк: Вежа-Друк, 2019. 436 с. (24, 41 др. арк.). Власний внесок: 8,14 др. арк.
2. Perspektywy współczesnej frazeologii polskiej. Frazeologia w stylach i gatunkach mowy /podred. P. Flicińskiego, K. Skibskiego. Poznań: Wydawnictwo Naukowe UAM, 2019
3. Bańko M. Polszczyzna na co dzień. Warszawa : Wyd-wo Naukowe PWN, 2020.
4. Kubiak-Sokół A. Słownik frazeologiczny PWN. Warszawa : Wyd-wo Naukowe PWN, 2019.
5. Nagórko A. Podręczna gramatyka języka polskiego. Warszawa : Wyd-wo Naukowe PWN, 2021.
6. Słownik wyrazów bliskoznacznych / red. L. Wiśniakowska. Warszawa: Wyd-wo Naukowe PWN, 2021.
7. Wielki słownik frazeologiczny z przysłowiami / red. A. Kłosińska, E. Sobol, A. Stankiewicz. Warszawa : Wyd-wo Naukowe PWN, 2021.
8. <https://frazeologia.pl/>
9. <https://ukr-mova.in.ua/library/frazeologizmu/>
10. https://ukr.ed-era.com/frazeologya/slovník_naiuzhivanshih_frazeologzmv
11. http://www.edupedia.pl/map/dictionary/id/6_slovník_frazeologiczny.html
12. https://pl.wiktionary.org/wiki/Indeks:Polski_-_Zwi%C4%85zki_frazeologiczne
13. <https://polski.pro/www.e-polish.eu>